

MUZEJNÍ NOVINY

Městské muzeum a TIC Rtyně v Podkrkonoší

zdarma

roč. 3

č. 3/2024

Úvod

Vážení čtenáři,

do rukou se vám dostává poslední číslo rtyňských Muzejních novin. I do tohoto čísla jsem pro vás připravil několik zajímavostí z místní historie. Těšit se tak můžete na článek o hrdelním právu a stárkovské šibenici, dočtete se o hrozně letní bouři roku 1889, podkrkonošském kroji, nebo o pamětním kameni na Jiráskově chatě, který připomíná Rtyň v Podkrkonoší. Děkuji vám všem, kteří jste měli o jedenáct vydání Muzejních novin zájem.

redaktor Richard Švanda

Blíží se posvícení

Rtyně v Podkrkonoší si každoročně připomíná jednu staročeskou tradici, jíž je posvícení, nebo dožínky. Tato slavnost je známá v našich končinách už od pohanských dob. Koná se v období ukončení žní (tj. koncem srpna a začátkem září) a je příznačná pro většinu kultur. Průběh byl v historických etapách podobný, s regionálními specifiky odvislými převážně od úrodnosti oblasti. V Krkonoších a Podkrkonoší sklizeň obilí nebyla tak bohatá jako „v kraji“, tudíž ani oslavy nebyly tak velkolepé. Vzhledem k ročnímu zemědělskému cyklu představují dožínky významný zlom: konec období nouze a začátek období dostatku potravin. To je pochopitelně spojeno s radovánkami a oslavami, hostinou, muzikou a tancem. Není divu, že pro mladou chasu byly dožínky oblíbenou veselicí, během níž se všichni bavili na účet hospodáře.

TRADIČNÍ POSVÍCENSKÁ ZÁBAVA

7.9.2024
přírodní amfiteátr Na Rychtě, Rtyně v Podkrkonoší

k tanci a poslechu zahrají kapely:
19:00 COMPOT
21:30 CUGRUNT

Občerstvení zajištěno
Sborem dobrovolných hasičů
Rtyně v Podkrkonoší.

www.rtyne.cz

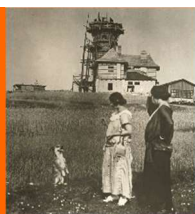
Na tuto událost se pochopitelně každý těšil, protože si lidé u plných tabulí užívali zábavy, pití a tance.

(rs)

**V tomto
čísle
najdete:**

**Stárkovská
šibenice
str. 2**

**Rtyně na Jiráskově
chatě na Dobrošově
str. 8**

Stárkovská šibenice a hrdelní právo

Smírčí kříž na Šibeníku
(dnes v expozici Muzea Náchodsko)

Fiktivní šibenice upomíná na dobu, kdy zde
stávala šibenice pravá

Smírčí kříže, z nichž mnohé se zachovaly až do dnešních dnů, jsou svědky středověké justice. Vyřetě zbraně a jiné předměty na nich jsou pokládány za nástroje, jimiž byl vykonán trestný čin. Na území dnešního okresu Náchod jich je doloženo třicet. Jeden z nich, dnes umístěný v expozici Muzea Náchodsko, pochází ze Stárkova od vrchu Šibeníku, na němž bývala pověstná šibenice. „*Přijde na tebe Stárkovská,*“ říkávalo se mezi lidmi a myslela se tím právě zmíněná šibenice, jež byla postrachem a synonymem pro smrt. Mezi písemnými prameny dokládajícími výkon zdejší hrdelní jurisdikce se dochovala stárkovská kniha ortelů s nápisem „*Kniha černá, jinak smolná*“. Pochází z let 1573-1706 a obsahuje celkem 53 případů, mezi nimiž převažují majetkové delikty. Na stárkovském panství bylo v raném novověku odsouzeno nejvíce zlodějů.

Druhým nejrozšířenějším zločinem byly sexuální delikty. V roce 1595 byl odsouzen Urban Šolc za krádeže a prodej kradeného zboží. Vykonání trestu neproběhlo pro předčasné úmrtí odsouzeného. „*Dotázán jsouc při poslední hodině smrti své Urban Šolc, co jest se při trápení na trápení a po trápení přiznal, jestli že to tak jest a ne jinace že, což oznámil, že jest a na tom i umřel a svůj život dokonal.*“

Další záznam se týkal nezákonného lovu ryb v Jíveckém potoce, za nějž byl odsouzen Kašpar Švanc ze Lhoty. Oběsit ho však nebylo možné, neboť „*jest šibenice mdlá a také ten zločinec velmi tiežek, jest mistr popravní sám s to bejti nemůže, aby ho voběsil neb pomocníka žádného nemá*“. Z tohoto důvodu byl sťat mečem.

Co se týče sexuálních deliktů, je ve stárkovské smolné knize uveden i jeden případ, kdy si musel muž vzít ženu, s níž měl pohlavní styk. Jednalo se o Matěje Wejrycha z Korigberku, který roku 1607 svedl Evu, dceru Jana Hejmantle. Aby se Wejrych vyhnul odsouzení, rozhodnuto bylo, „*že jest tuž dceru Jana Hejmantle za manželku dáti ráčil*“. Za zápisy o útrpných výsleších následují dobrovolné výpovědi a zápisy o udělení milosti, jichž bychom našli celkem 44. Kniha obsahuje také výpověď účastníka povstání na stárkovském panství z roku 1592.

Zdroj: Kolektiv autorů, Stárkovský almanach, Stárkov 2023.

(rs, foto: archiv autora)

Lidový oděv v Podkrkonoší

Lidový oděv chápeme jako soubor oděvních součástí konkrétní komunity. Zajímavé je, že odolával rychlému střídání módních vln. Jeho vývoj probíhal pomalu, přijetí nových prvků do tradičních soustav se uskutečňovalo jen pozvolna. Revoluci ve vzhledu lidových oděvů přinesl nástup textilního průmyslu. V oblastech, kde rychle převládl, dochází i k rychlému vymizení tradičních oděvů. Podobně tomu bylo právě ve Rtyni v Podkrkonoší, která byla obklopena textilními továrnami v Úpici, Červeném Kostelci a Hronově.

Z dochovaných textilií víme, že podkrkonošský кроj nebyl příliš zdobný. Čepce byly vyšívány a ojedinělé lněné zástěry byly barveny namodro a bílé vyšívány. Někdy se na nich nacházejí vyšívány květinové ornamenty.

V 19. století si zámožnější dívky a ženy pořizují krumplované čepce (pozn. krumplování znamenalo zdobení látek a šatů plastickým vyšíváním, později zejména zlatou nebo stříbrnou nití – dracounem). Všechny čepce byly vpředu lemovány kraječkou s pentlí v týle. Přes oděv se přehazovaly loktuše a plachetky. Nosily se i tzv. půlky, tedy diagonálně rozpůlené šátky. Sukní existovalo hned několik. Vrchnější bývaly z lepšího materiálu a zdobenější. V 1. polovině 19. století se rychle šířily špenzry. Jednalo se o krátké kabátky do pasu s hlubokým výstřihem. O půlstoletí později se prosazují vypasované kabátky přes boky, upnuté ke krku a bez límce. Na nohy si ženy oblékaly bílé punčochy. Obuv si její vlastníci velmi cenili a není náhodou, že si ji mezi sebou často půjčovali. Sedláci nosili koženky z teletiny, které se barvily černě nebo šedě. Vesta se šila ze sukna, manšestru, slavnostnější z brokátu, upnutá na knoflíky (brimburáky). Kabáty se šosem se šily ze sukna či sametu hnědé nebo tmavozelené barvy. Na zimu se u bohatších vrstven nosily kožichy s pestře vyšívanými květy.

Zdroj: Milada Ryšánková a Miloš Vojtř, Lidový oděv na Trutnovsku: ze sbírek Muzea Podkrkonoší, Trutnov: Muzeum Podkrkonoší, 1982, s. 29.

(rs, foto: MM Rtyň v Podkrkonoší, citované dílo)

Příběhy rtyňských domů – 9. díl

V tomto díle se podíváme na domy nacházející se v ulici K Haldě. Pojmenování ulice odkazuje na haldu IDA, jež se nachází nedaleko odtud. Místní jistě budou vědět, že tato ulice měla ještě jedno neoficiální pojmenování, a to „Židovská ulice“. Proč?

V domě **čp. 496** kdysi žil horník Jan Žid. Byl to lidový písmák, který zapisoval různé děje, jež se ve Rtyni odehrály. Vytvořil rozsáhlý archiv různých poznámek, které po jeho smrti zůstaly v pozůstalosti rodiny. Protože byl prvním majitelem nemovitosti v této části obce, dostala ulice ono zmíněné pojmenování.

Hned vedle v domě **čp. 497**, na tzv. „Pejskrovně“, místě pojmenovaném podle poblíž stojící Pejškrovy tkalcovny (dnes Alfero – viz Muzejní noviny č. 2/2024, s. 7), bydlel Antonín Kulda, jemuž se neřeklo jinak než harmonikář, a jeho manželka Emilie.

V dalším, třetím, domě **čp. 498** bydlel Hynek Zídko. Za okupace byl společně s dalším zastupitelem Adolfem Zeleným zatčen gestapem a po šest týdnů vězněn v Hradci Králové. Důvodem jeho zatčení byl ze strany Němců nátlak na obecní zastupitelstvo, aby lépe spolupracovalo s německým okupačním vedením.

Dalším domem v této ulici je dům **čp. 505**, který patřil Františce Kuldové. V roce 1936 získala dům její příbuzná Adolfa Teichmanová z Velkých Svatoňovic a v roce 1941 Božena Vejborná. Následuje rodinný dům **čp. 521**, jehož majiteli byli manželé Josef a Marie Pavlovi. Další domy, které dnes v ulici stojí, byly stavěny až v pozdějším období, jak dokládají letecké snímky napravo.

Zdroje: Pamětní kniha obce Rtyně v Podkrkonoší, díl VIII., 1952-1956, rukopis uložený na MěÚ Rtyně v Podkrkonoší.

(rs)

Dva letecké pohledy na ulici K Haldě. Snímek nahoře pochází z roku 1937, zatímco ten dole z roku 1993. Již na první pohled je patrná hustá zástavba, která zde vyrostla od 70. do 90. let (foto: Český úřad zeměměřický a katastrální, archivní letecké snímky – dostupné online: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>).

Hrozná bouře roku 1889

Na konci července roku 1889, tedy před 135 lety, zasáhla náš kraj bouře, kterou pamětníci nepamatovali. Bylo 12. července po osmé hodině večerní, když se hrozivá mračna přivalila ke Rtyni. Hromy a blesky křižovaly oblohu, takže všichni obyvatelé kvapně utíkali domů a modlili se za spásu svých duší. Pojednou se strhla obrovská průtrž a masy vody se hrnuly na požehnanou úrodu.

Koryto Rtyňky bylo záhy plné a voda se valila přes obec všemi směry, přičemž brala vše, co jí stálo v cestě. Zakrátko vnikala do domů, zatímco vichřice lámala a vyvracela silné stromy jak v lesích, tak v zahradách. Ze školy byla jako papír smetena střecha. Bouře však na své intenzitě nepovolovala. Ba naopak, řádila stejně silně dál. Na Bohdašíně zničila překrásné stromoví v zahradách, úrodu na polích naprosto vymetla, obilí potloukly kroupy. Z Bohdašína se valily proudy vody směrem k Hornímu Kostelci a dolů do Rтынě. Silnice na Hronov se v tu chvíli proměnila v jednu dravou řeku. Jak to během bouře vypadalo, popisuje i spisek rtyňského chalupníka Jana Falty: „*Jednoho odpoledne se nebe začalo mračit. Větrné poryvy hnaly mraky rychle přes oblohu. Ptáci ztichli a kočky a psi hledali úkryt. Staří lidé si vzpomínali na podobnou bouři z dob svého mládí a varovali děti, aby zůstaly doma.*“

... A pak to přišlo. Nebe se roztrhlo a vyvalily se z něj husté kapky deště. Vítr lámal větve ze stromů a stěny domů bičoval prudký déšť. Blesky rozsvěcovaly temnotu a hromy otřásaly zemí. Všichni se schovali v domech a modlili se, aby bouře brzy přešla. V té chvíli zasáhl blesk starou chalupu pod rychtou. Střecha se vzňala a brzy zachvátily plameny celé stavení. Sousedí vyšli ze svých domovů a s hrůzou sledovali, jak plameny pohlcují i přilehlou stodolu. Někteří se pokusili oheň uhasit, ale marně. Vítr ho rozdmýčával a plameny se šířily stále dál. Brzy celé stavení strávil oheň do základů. Podařilo se uchránit jen šatstvo a několik kusů nábytku. Na víc nezbyl čas. Nakonec se však bouře uklidnila. Lidé vyšli z domů a s úžasem sledovali zkázu, kterou bouře napáchala. Ovocné stromy v sadech byly zcela zničeny a několik domů mělo poškozené střechy.“

Zmíněný bouřkový systém, který napáchal takové nepředstavitelné škody ve Rtyni a jejím okolí, však řádil i jinde. Zprávy o silných bouřkách doprovázených krupobitím přinášely noviny napříč celým Českým královstvím.

Zdroje: Hlas: katolický jednodenník. St. Louis: Český literární spolek, 1888-1889(775), s. 4; Jan Falta, Mé vzpomínky, nedatováno, nestránkováno.

(rs; foto: archiv autora)

Lípa a konec Velké války

V předchozím čísle Muzejních novin jsem vzpomněl zahájení Velké války v roce 1914. Válečná léta se tvrdě zapsala do života zdejších obyvatel. Nikdo nevěděl, jak dlouho bude tento konflikt trvat. Teprve v roce 1918 se začal rýsovat konec. Dne 28. října 1918 došlo v Praze k převratu. V mžiku byly odstraňovány všechny vládní symboly, sokolstvo bylo pověřeno hlídkováním.

Zpráva se rozšířila po Rtyni teprve 29. října, protože bývalý pan poštovník Jan Náklíček nevěřil, že by Rakousko-Uhersko mohlo padnout a telegram z Prahy zadržel. Ráno zavlály prapory na veřejných budovách, na chalupě starého vlastence Antonína Kuldy ale již na večer 28. října. Obyvatelé vycházeli slavnostně vystrojeni na silnici a před školu, kde se scházela také mládež v krojích a s červenobílými praporky. Radost nad koncem války a vznikem samostatného československého státu přetrvávala i v roce 1919. Není snad Rtyňáka, který by si nezašel do parku v Lipkách a neposeděl si pod stoletou rtyňskou Lípou svobody. Tyto stromy byly v Československu vysazovány na upomínku konce první světové války a vzniku samostatného Československa. Ve Rtyni se tato sláva odehrála 13. dubna 1919. Ve školní kronice se o tom píše: „Ve výroční den slavnostní přísahy národa československého 13. dubna 1919 zasadila tělocvičná jednotka Sokol ‚Lípu svobody‘ u kostela ‚Na lískách‘. Lípu zasadil p. kol. Antonín Vorlický po proslovu p. kol. Břetislava Kavana. Významné této slavnosti účastnilo se i žactvo naše s učitelským sborem, zástupcové obce a mnoho občanstva.“ Kolem lípy byla za pomoci místních obyvatel umístěna krásná skalka a provedena úprava celého okolí tak, aby celek byl klidným a důstojným místem celé obce. Obvod stromu je 237 cm. Po sto letech se zástupci města rozhodli přihlásit Lípu svobody do soutěže o titul strom roku. Rtyňská lípa získala 3 562 hlasů a obsadila 3. místo.

Zdroje: Richard Švanda, Po stopách majestátních stromů ve Rtyni a v okolí – díl 4: Lípa svobody. In: Nezávislý zpravodaj, ročník XXIX, duben 2021, s. 11.

(rs; foto poskytla Dagmar Prokopová)

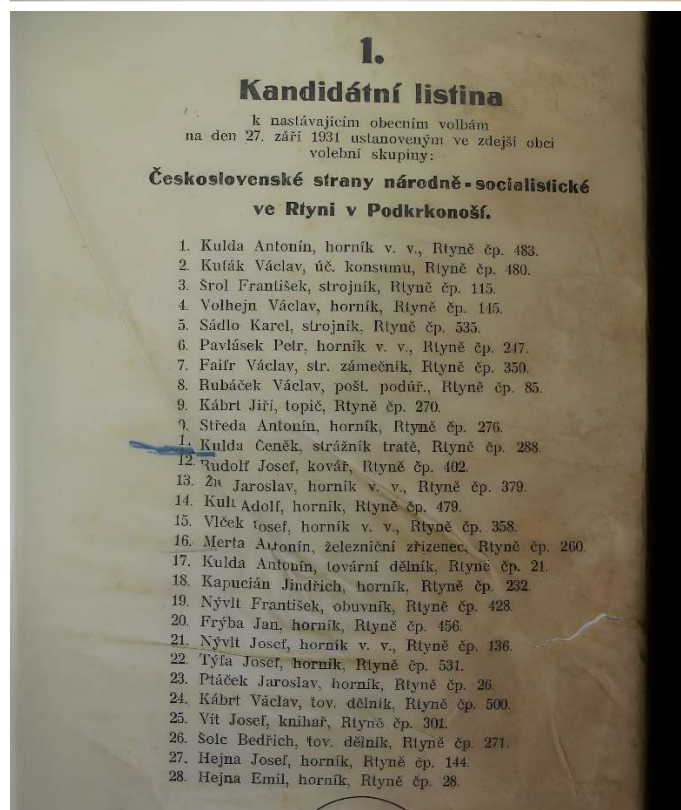
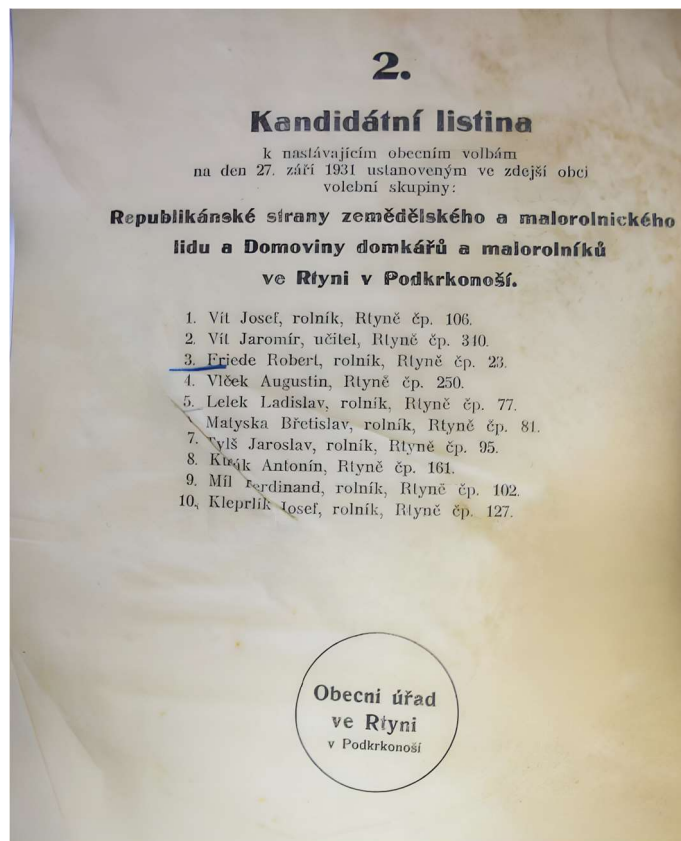
Příběhy muzejních předmětů

Kandidátní listiny do obecních voleb v roce 1931

Zajímavým a v současné době i celkem aktuálním muzejním předmětem jsou volební lístky do obecního zastupitelstva, které pocházejí z roku 1931. Volby probíhaly v době, kdy vládla druhá vláda Františka Udržala, takzvaná široká koalice, sdružující pravicové, středové a levicové politické strany české i německé. Vláda termín voleb odsouvala v naději, že odezní velká hospodářská krize, což se ale nestalo a ekonomický propad v Československu se místo toho nadále prohluboval. Volby se konaly v 2. polovině roku 1931 a počátkem roku 1932; neprobíhaly tedy najednou. Volby ve Rtyni v Podkrkonoší se uskutečnily 27. září 1931. Na kandidátních listinách vidíme, že se o přízeň voličů ucházela Československá strana národně-socialistická, Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu a Domoviny domkářů a malorolníků ve Rtyni v Podkrkonoší a třetí stranou byla Československá strana lidová. Zájem o volby byl mimořádný. Dle statistik volilo 94 % všech rtyňských voličů; celkem bylo odevzdáno 1659 volebních lístků. Prognózy konstatovaly, že díky probíhající ekonomické krizi vyhraje krajní levice, ale volby ukázaly, že voliči nevolili dle průzkumů. Hlasy se naopak roztříštily mezi vícero stran, jak dokládá tento zápis: „27. září 1931 provedeny byly volby do obecního zastupitelstva. O důvěru od občanů uchází se tentokrát hned sedm stran, počet to nebývalý, když vždy před tím byly strany jen dvě“. Ve Rtyni v Podkrkonoší jasně zvítězili národní socialisté, kteří získali 605 hlasů, za nimi zůstali lidovci s 371 hlasy a třetí stranou s největším počtem hlasů byli živnostníci s 274 hlasy. Celkově však volby do obecních zastupitelstev centrální politiku státu neovlivnily.

Zdroje: Farní kronika Rтынě v Podkrkonoší, uložena na farním úřadě, s. 320; Antonín Klimek, Velké dějiny zemí Koruny české, svazek XIV. 1929-1938, Praha: Paseka, 2002.

(rs, foto: MM Rтынě v Podkrkonoší)

Rtyně na Jiráskově chatě

Ve čtvrtek 28. září 2023 tomu bylo přesně 100 let, kdy na Dobrošově u skály Žába dokončili náchodští turisté stavbu nové turistické chaty s rozhlednou podle projektu arch. Dušana Jurkoviče. V sobotu 29.9. a v neděli 30. 9. 1923 proběhly oslavy jak v Náchodě, tak i u nové stavby.

Položení základního kamene k přestavbě podle Jurkovičových plánů bylo spojeno s dvou-denními oslavami Jiráskových sedmdesátých narozenin v Náchodě ve dnech 9. a 10. 7. 1921. Tři výstřely z mozdířů ze zámeckého kopce, prapory, hudba, desetitisícový průvod ze Sokolské zahrady na Dobrošov, projevy u základního kamene. Byla tu i praktická stránka věci – mnozí účastníci pochodu nesli na stavbu cihlu. Nešlo však jen o úsporu nákladů na dopravu. Každý zájemce svou cihlu zakoupil za podstatně vyšší cenu, než byly výrobní náklady. Méně majetní nakupovali alespoň pohlednice, a tak se ve prospěch stavby získalo 90 000 Kč. Na výstavbě chaty se podílely i obce a města Jiráskova kraje. Všichni dárci a mecenášové pak byli zvěčněni na pamětních kamenech, které byly umístěny do podezdívky nové stavby. Pokud chatu obědeme, nalezneme i jeden z kamenů, na němž najdeme nápis Rtyně (na fotografii je to kámen zcela u země vpravo dole).

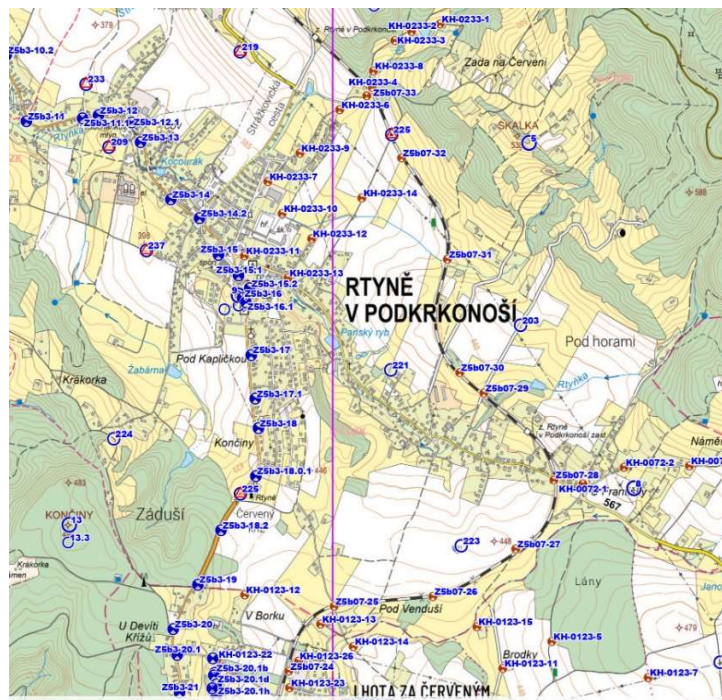
Chata se brzy stala oblíbeným výletním místem. Ještě před jejím dokončením se však turisté z blízkého i vzdálenějšího okolí chodili dívat, jak chata postupně roste, což mimochodem dokumentuje i pohlednice, na níž vidíme postup stavby před otevřením chaty v roce 1923. Otevření samotného se zúčastnili i zástupci Rtyně v Podkrkonoší. Byl mezi nimi řídící učitel Antonín Vorlický, zástupci obce i různých spolků. Pamětní kámen tak dokládá, že Rtyně svým dílem také přispěla k výstavbě této pamětihodnosti našeho kraje.

Zdroje: <https://kctnachod.cz/>.

(rs; foto: archiv rs)

Na začátku byl výškový bod

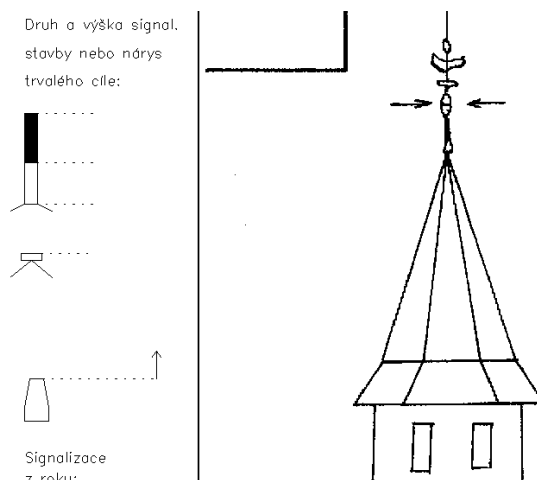
Poloha zeměměřičských bodů okolo Rtyně
v Podkrkonoší (Zdroj: www.agr.cuzk.cz)

Zeměměřictví je obor zabývající se měřením zemského tělesa a fyzických objektů a jevů se zemským tělesem prostorově souvisejících, shromažďováním geografických informací a jejich zobrazováním v geodatabázích a v kartografických dílech. Tak jako v okolních zemích došlo i u nás k využití zeměměřictví nejprve pro účely kartografie. V průběhu 18. století se projevil při plánování a vedení vojenských operací naprostý nedostatek spolehlivých map. V roce 1763 proto začaly na pokyn Marie Terezie podrobné mapovací práce všech zemí tehdejší habsburské monarchie. Tzv. I. vojenské mapování probíhalo až do roku 1787, dokončeno bylo za vlády císaře Josefa II., podle čehož bývá označováno také jako mapování josefské. Mapy v měřítku 1:28 800 byly barevné, polohopis byl zobrazován velmi podrobně, souběžně byl vyhotovován i vojensko-topografický popis území. Hlavním nedostatkem map však byla nedostatečná přesnost. Jak to vypadalo ve zmíněném období v okolí Rtyně, najdete na <http://oldmaps.geolab.cz/>.

Přesnější výsledky bylo dosaženo až následujícím II. vojenským mapováním, tzv. Františkovým, které proběhlo v letech 1806-1869. Současně s II. vojenským mapováním probíhaly na území habsburské monarchie také práce na Stablním katastru. Potřeba aktuálních map však iniciovala nové mapování, v letech 1869-1885 tak bylo prováděno v habsburské monarchii III. vojenské mapování. Pracovalo se již opět na relativně přesných geometrických základech, užity byly rovněž dané době odpovídající přesné měřické metody. Podstatnou změnou oproti předchozímu mapovému dílu byla použitá měřítka, a to 1:25 000, resp. pro prostory zvláštní důležitosti 1:12 500. Po vzniku Československa bylo rozhodnuto vybudovat jednotné geodetické základy na celém území státu, a proto byla vybudována Jednotná trigonometrická síť katastrální, která je základem dodnes používaného polohového geodetického systému S-JTSK (Souřadnicový systém Jednotné trigonometrické sítě katastrální). Ve Rtyni v Podkrkonoší a jejím okolí je tak řada bodů, které pomáhají při přesném měření. No, a věděli jste, že např. i rtyňská zvonice je významným trigonometrickým bodem, jehož středem je makovice na vrcholu zvonice? (Viz obrázek níže.)

Zdroje: <https://agr.cuzk.cz/geoprohlizec/?k=503>.

(rs)

Knižní novinky z našeho regionu

„VÍTEJ V NÁCHODĚ“

Město Náchod a nakladatelství Modrý slon, 2024

Město Náchod nově vítá občánky jedinečnou knihou „Vítej v Náchodě“, která se pyšní unikátně a zábavně zpracovaným příběhem a je vyrobena na míru každému zdejšímu děťátku, které je svým jménem přímo zasazené do příběhu. Jeho autorem je spisovatelka a držitelka ocenění Magnesia Litera (2023) Jana Šrámková. Mimořádně poutavou podobu pak knize dodaly krásné ilustrace od předního českého ilustrátora Jakuba Cenkla. Náchod se stal prvním městem v České republice, kde noví občánci budou do vítku dostávat takovouto publikaci.

(rs)

2. ročník konference Rodným krajem již brzy!

V loňském roce hostila Rtně v Podkrkonoší první ročník konference Rodným krajem. Jak její název napovídá, konference se týkala zdejšího regionu a odkazovala svým názvem na stejnojmenný sborník, který vydává Městské kulturní středisko v Červeném Kostelci za podpory místních měst a obcí. Protože zájem ze strany vystupujících i posluchačů předčil veškerá očekávání, bylo rozhodnuto uspořádat v tomto roce druhý ročník. Ten proběhne v sobotu 9. listopadu 2024 v Malém sále Divadla J. K. Tyla v Červeném Kostelci. Těšit se můžete na zajímavé příspěvky od autorů publikujících v Rodném kraji. Pozvání například přijali PhDr. Jaroslav Čáp, Mgr. Alena Křivská, Petr Bibrle, Ing. Jiří Stach, Mgr. Richard Švanda a další. Konference bude zahájena v 9:30 hod. a vstup na ní bude zcela zdarma. Cílem konference není jen to, abyste si poslechli zajímavé povídky, ale především abyste se osobně seznámili s autory, kteří své volné chvíle věnují badatelskému úsilí a odhalování zajímavých skutečností z místní historie. Po skončení konference bude pro zájemce následovat kostýmovaná prohlídka města s ponocným. Na setkání s Vámi se těší celý přípravný výbor.

(rs, foto: archiv autora)

Rozhovor

Martin Kryštof Kubák

Martin Kryštof Kubák je novým ředitelem Domova sociální péče Tmavý Důl od jara letošního roku. Již na počátku přišel s novými nápady, které se nyní snaží zrealizovat. O tom, jaký má vztah ke kultuře a jaké plány má připravené pro celý areál, se s námi podělil v tomto interview.

Co Vás přimělo k přihlášení do výběrového řízení na ředitele Tmavého Dolu?

„Přihlásit se do výběrového řízení na pozici ředitele mě přiměla aktuální situace v zařízení, kdy po rychlém ukončení pracovních poměrů celého dřívějšího vedení jsme od ledna intenzivně pracovali na zajištění standardního chodu zařízení. Domov i jeho kolektiv mi přirostly poměrně rychle k srdci a když Královéhradecký kraj vyhlásil výběrové řízení, šel jsem do toho. Musím uznat, že v době podání přihlášky jsem neměl úplné informace o tom, co mě a kolegy čeká, ale svého rozhodnutí nelituji a jsem rád, že se mohu podílet na chodu takového zařízení, jakým Domov sociální péče Tmavý Důl je.“

Jaký je Váš vztah ke kultuře a potažmo místní historii?

„Pořádání akcí pro klienty baví celý kolektiv Domova sociální péče Tmavý Důl. Jsme poměrně v odloučené lokalitě a jedinou cestou, jak zajistit pro klienty kulturní program, je přivést ho do zařízení. Pořádáme nejružnější kulturní akce, zvířecí návštěvy, kavárny či grilování, ale také sportovní vyžití pro klienty. Já osobně mám kulturu moc rád, od dětství jsem neběhal po hřišti s míčem, ale trávil čas v základní umělecké škole, kde jsem se kromě jiného učil hrát na několik hudebních nástrojů. Kultura mi tedy zůstala v srdci a kromě hudby mám rád divadlo, ale i dobrý film. Krkonoše mám rád, v rámci turistiky si troufnu říci, že mám i část prošlápnutou, ale místní historii poznávám až nyní. Jsem rád, že zrovna Tmavý Důl a Jestřebí Hory mají historii velmi zajímavou.“

Máte nějakou vizi týkající se připomenutí tábora politických vězňů na Tmavém Dole?

„Touto otázkou jsme se již také zabývali. V areálu Tmavého Dolu je z dílny Richarda Švandy umístěno pět informačních tabulí, které připomínají jeho historii. Existenci tábora politických vězňů bychom se ale chtěli věnovat více. V současné době zjišťujeme finanční možnosti pro realizaci menšího památníku.“

Na co dalšího se mohou nejenom klienti těšit v brzké budoucnosti?

Jak jsem již uvedl, pro klienty pravidelně chystáme kulturní či společenský program. V první polovině září pořádáme pro klienty a jejich rodiny „Loučení s létem“. Připravujeme vánoční program, ale ten si zatím necháme jako překvapení. Z provozních záležitostí věříme, že klientům a jejich rodinám pomůže náš nový orientační systém, jehož podobu nyní dokončujeme ve spojení právě s novým vizuálem, který jsme představili 1.9.2024.“

(foto: facebookový profil p. Kubáka)

Richard Švanda zve na kostýmovou vycházku

Smolná kniha náchodská, aneb po stopách náchodských katů

Pouhá přítomnost mistra popravčího vyvolávala v lidech obavy. Zároveň byl kat ale i nepostradatelným lékařem a ranhojičem, jehož pomoc pod rouškou noci lidé nezdíka vyhledávali. Poodhalte tajemství katovského řemesla. Jak se vlastně žilo mistrům popravčím? Co bylo jejich denním chlebem a jak fungovalo právo útrpné? Dozvíte se i řadu zajímavých příběhů z náchodské smolné knihy.

SO 21/9/2024

Začátek u náchodské radnice,
Masarykovo náměstí v 18 hod.

Vstupné dobrovolné

Nevhodné pro děti do 6 let

Město Rtyň v Podkrkonoší vyhláší 27. ročník soutěže RTYŇSKÉ FOTO 2024 na téma „To nikdy nikdo neviděl“

PODMÍNKY SOUTĚŽE:

- ☐ Soutěž je určena pro amatérské fotografy a není omezena věkem.
- ☐ Do soutěže lze přihlásit barevné i černobílé fotografie.
- ☐ Formát fotografií: minimálně 18 x 24 cm, maximálně 30 x 40 cm (pozor – míněno rozměr snímku bez rámečku).
- ☐ Každá soutěžní fotografie musí být na zadní straně řádně označena názvem snímku, jménem a příjmením autora, korespondenční adresou, e-mailovou adresou a telefonním číslem.
- ☐ Jeden autor může do soutěže přihlásit maximálně 5 fotografií.
- ☐ Soutěžní fotografie je nutné doručit do podatelny Městského úřadu ve Rtyni v Podkrkonoší v zalepené obálce zřetelně označené nápisem „Rtyňské foto 2024“ nejpozději 12. září 2024 do 11.00 hodin. Fotografie odevzdané po tomto termínu nebudou do soutěže zařazeny.

VYHODNOCENÍ SOUTĚŽE:

- ☐ Soutěžní fotografie hodnotí odborná a laická porota, kterou jmenuje rada města.
- ☐ Obě poroty určí pořadí tří nejlepších fotografií. Práve porot je neudělit žádnou cenu, mohou však udělit i zvláštní ceny.
- ☐ Cenami jsou finanční hotovosti ve výši 2000 Kč za 1. místo, 1000 Kč za 2. místo, 500 Kč za 3. místo a věcný dárek za zvláštní cenu.
- ☐ Všechny přihlášené fotografie budou po soutěži vystaveny v Malém kulturním sále ve Rtyni v Podkrkonoší v rámci výstavy RTYŇSKÉ FOTO 2024. Během výstavy bude vyhlášena anketa „Cena diváka“.
- ☐ Oceněné fotografie zůstávají v majetku města, ostatní fotografie budou na vyžádání vráceny jejich autorům.

Info: www.rtyne.cz, kultura@mestortyne.cz, +420 499 787 014, +420 602 619 663

Zveme vás na faleristickou konferenci

III. Měřičkovy dny

sobota 5. 10. 2024 od 9:30 hod.

Vinárna Hotelu U Beránka v Náchodě

VYSTOUPÍ

- Anderle Jakub: *Drbná památka na českou Noblegardu*
 Beneš Otmar: *80 let Čestného štítu protektorátu Čechy a Morava*
 Hami Vojtech: *30. výročí zriadenia slovenských vyznamenaní*
 Jašek Vladimír: *Unikáty československé faleristiky*
 Kolářský Ivo: *Klíče k minulosti (záznam TV programu Brněnského studia)*
 Lukš Oldřich: *Hasičská vyznamenaní Čech, Moravy a Slezska 1869–1951*
 Lutovský Michal: *Řády a vyznamenaní na „poslední cestě“ (K faleristice v archeologii)*
 Němec Václav: *Péče o faleristické předměty*
 Novák Milan: *Řád sv. Jiří, evropský řád Domu Habsbursko-Lotrinského*
 Sedláček Pavel: *Vyznamenaní velitele monitoru Dunajské flotily Karla Rodinise a jeho ženy Amelie*
 Svadbík Adam: *Řád čestné legie a jeho přínos pro světovou faleristiku*
 Švanda Richard: *Řády a vyznamenaní jako zdroj zajímavých příběhů*
 Vařeka Marek: *Řády udělované portugalským královským domem Braganzů, minulost a současnost*

Vstup na konferenci
je zdarma.

Akci finančně podpořil:
Královéhradecký kraj

Muzejní čtvrtletník vydává Město Rtyň v Podkrkonoší, Hronovská 431, 542 33 Rtyň v Podkrkonoší,
IČO: 00278238. Povolení MK ČR E 24310.

Odpovědný redaktor: Mgr. Richard Švanda (rs).

Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na Městském úřadě ve Rtyni v Podkrkonoší, na pokladně rtyňského muzea
(v době letní tur. sezóny), v Městské knihovně Rtyň v Podkrkonoší.

Změna programu uvedených akcí vyhrazena – pro aktuální informace vždy sledujte webové stránky a facebook města
Rtyň v Podkrkonoší a muzea.

Městské muzeum a turistické informační centrum Rtyň v Podkrkonoší, Kostelecká 141, 542 33 Rtyň v Podkrkonoší /
www.muzeumrtyne.cz / e-mail: muzeum@mestortyne.cz / tel. 602 123 990